

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

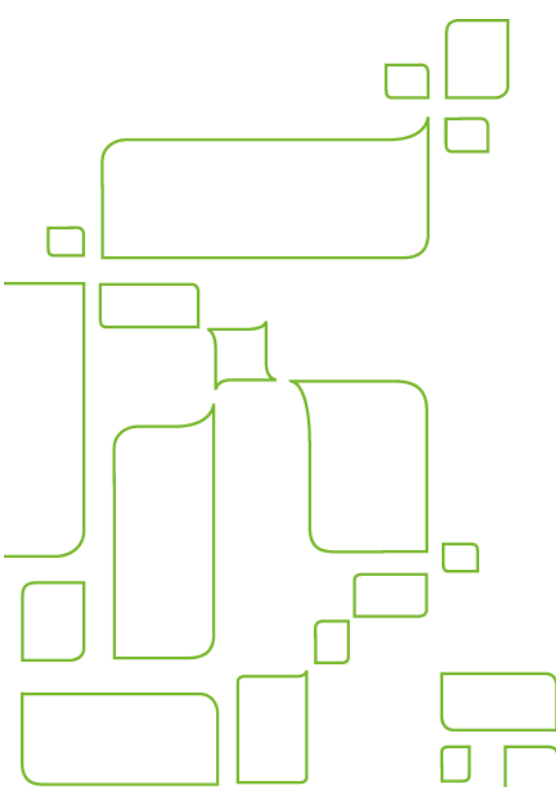
T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

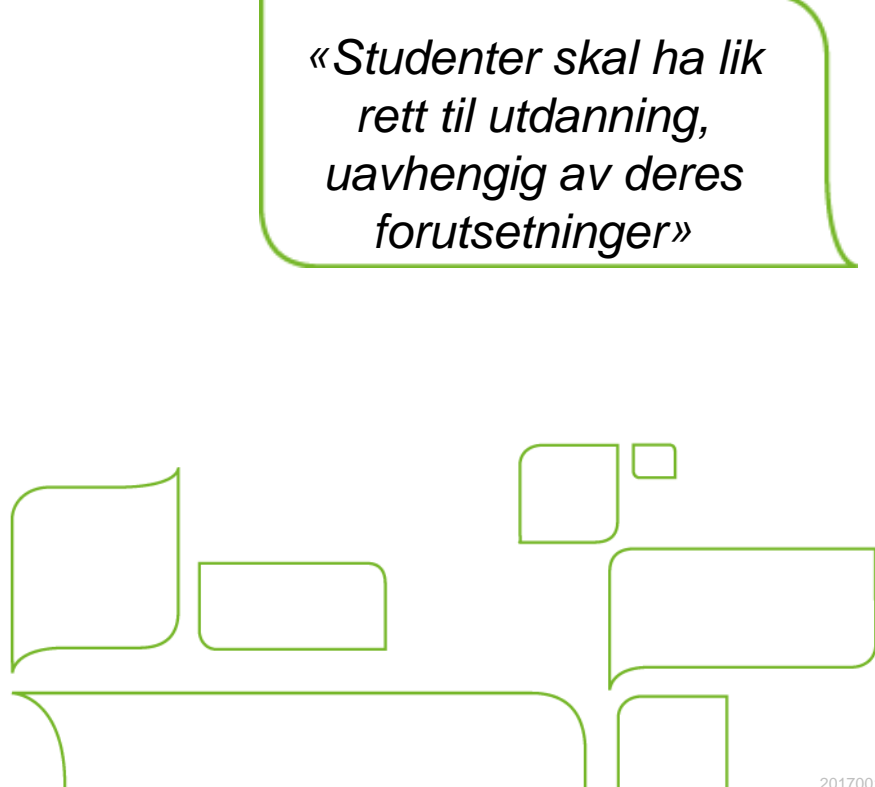
W: www.student.no

Politisk dokument

Bedring av studenters læringsmiljø

«Studenter skal ha lik rett til utdanning, uavhengig av deres forutsetninger»

Politisk dokument for bedring av studenters læringsmiljø

Vedtatt på NSOs sentralstyremøte 6, 20. mai 2017.

Et godt læringsmiljø innebærer at det legges til rette for at studenter skal kunne lære og utvikle seg på en best mulig måte tilpasset sine behov.

For å sikre et godt, forsvarlig og trygt læringsmiljø, må lovverket stille tydelige krav og kreve konkrete tiltak. Det skal være et eget kapittel om læringsmiljø i universitets- og høgskoleloven. Studenter skal ha lik rett til utdanning, uavhengig av deres forutsetninger.

Definisjon av begrepet læringsmiljø

Lovverket må presisere hva som ligger i begrepet læringsmiljø. Læringsmiljøet skal skape gode fysiske, psykososiale, digitale, organisatoriske og pedagogiske rammer i studiesituasjonen.

Det må være tydelig hva studenter kan kreve av utdanningsinstitusjonen når det gjelder de ulike aspektene ved læringsmiljøet. Utdanningsinstitusjonene må ha en handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet.

Lovverket må stille krav om at utdanningsinstitusjonen jobber aktivt, målrettet og planmessig for å fremme et godt læringsmiljø. Hele kjeden – fra studenter, undervisere, og helt opp til institusjonsledelsen – må være bevisstgjort og innforstått med sitt ansvar og sine plikter.

Styret og ledelsen ved utdanningsinstitusjonen

Ledelsen, representert ved styret, skal ha det øverste ansvaret for studentenes læringsmiljø. For å sikre fremdrift og bevisstgjøring, skal styrene vedta handlingsplaner for læringsmiljøet på utdanningsinstitusjonen. Handlingsplanene må tydelig klargjøre tiltak, mål og tidsramme. Handlingsplanene skal ha bred forankring på utdanningsinstitusjonen.

Styret skal holdes orientert om status for de ulike målene og tiltakene gjennom året. Styrets medlemmer må være informert om ansvaret de har for læringsmiljøet. Styret må ha rutiner som sikrer at det holdes orientert om læringsmiljøet på utdanningsinstitusjonen, og få nødvendig kompetanse. Læringsmiljøutvalgets rapporter og referater skal sendes til styret, og læringsmiljøutvalget skal ha mulighet til å gi muntlig orientering på styremøtene.

Studenter skal ha rett til medvirkning i alle aspekter av læringsmiljøet, fra planlegging til beslutning og gjennomføring. Arbeidet med læringsmiljø skal prioriteres både på institutt/avdeling, fakultet og ledelsesnivå på utdanningsinstitusjonen.

Fysisk og psykososialt læringsmiljø

Lovverket må sikre at alle studenter, inkludert de med nedsatt funksjonsevne, får kvalitetssikrede tilbud og tjenester med utgangspunkt i studentenes reelle behov.

Studenter skal ha krav på individuell tilpasning uavhengig av funksjonsevne, på lik linje med det arbeidstakere har krav på etter arbeidsmiljøloven. Lovverket skal sikre at alle studenter har det samme tilbudet, og muligheten til å ta høyere utdanning, uavhengig av studiested og bosted.

Lovteksten bør harmonisere med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL) når det gjelder tilrettelegging. Arbeidet med det psykososiale læringsmiljøet skal legges til rette slik at studentenes integritet og verdighet blir ivaretatt.

Ingen studenter skal utsettes for diskriminering, trakassering, forskjellsbehandling, mobbing eller noen former for vold eller trusler. I tillegg må utdanningsinstitusjonene ha rutiner, tilsyn og handlingsplaner som følges opp av ansvarlige aktører.

Lovverket må stille konkrete krav til utdanningsinstitusjonene om å følge kravene og prinsippene om universell utforming både når det gjelder fysiske, psykososiale, digitale, organisatoriske og pedagogiske rammer i studiesituasjonen.

Lovverket må konkretisere hva som legges i betegnelsen «så langt det er mulig og rimelig» for å klargjøre hva studentene kan kreve av utdanningsinstitusjonene. Det må presiseres hvem som inngår i gruppen «studenter med særskilte behov».

Lovverket må utarbeides slik at studenter får de samme rettighetene som statlige ansatte når det gjelder yrkesskade og yrkesskadeforsikring.

Avvik og tilsyn

Alle høyere utdanningsinstitusjoner skal ha et rapporteringssystem som inkluderer både det fysiske og psykososiale læringsmiljøet. Lovverket må stille krav til utdanningsinstitusjonene om at det finnes et varslingsystem for avvik. Varslingsmulighetene skal være lett tilgjengelig på utdanningsinstitusjonenes nettsider, og enkelt for studentene å bruke. Meldingene skal samles av et uavhengig kontrollorgan som skal iverksette tiltak for å imøtekomme avvikene. Det må være klare regler og rutiner for oppfølging.

Utdanningsinstitusjoner skal ha interne retningslinjer som sikrer både rett til vern, og håndteringsmekanismer dersom tilfeller av mobbing, trakassering og annen utilbørlig opptreden skulle inntreffe. Dette er nødvendig for å sikre at studenter som opplever uønskede hendelser får øyeblikkelig bistand, og at klagen behandles på riktig sted. Begge parter rettigheter skal ivaretas.

Studenter skal vernes mot gjengjeldelse dersom de varsler om kritikkverdige forhold ved utdanningsinstitusjonen, med like rettigheter som arbeidstakere har gjennom arbeidsmiljøloven. Dette skal garantere at studenter ikke risikerer å utsettes for gjengjeldelse som følge av de varsler om kritikkverdige forhold eller opplevelser.

Alle studenter i Norge skal ha lovfestet tilgang på et studentombud for å sikre deres vern og ivareta rettsikkerheten. Studentombudet skal være en uavhengig aktør med juridisk kompetanse og god kjennskap til utdanningsinstitusjonen det er tilknyttet. Studentombudet skal selv kunne melde inn saker til institusjonsstyrene og andre relevante myndigheter.

Politisk dokument for bedring av studenters læringsmiljø

For at Arbeidstilsynet skal kunne føre tilstrekkelig kontroll med læringsmiljøet må det tydelig spesifiseres hvilke deler av det psykiske og psykososiale læringsmiljøet som er gjenstand for tilsyn. Det skal utarbeides en tilsynshåndsbok som spesifiserer hvordan tilsynet skal skje. Arbeidstilsynet må få tilstrekkelig innføring i potensielle problemstillinger og avvik studenter kan oppleve i en utdanningssituasjon.

Studenter skal ha det samme vernet for helse, miljø og sikkerhet som arbeidstakere. For å sikre dette skal studentene ha et verneombud. Verneombudet skal ha en ombudsfunksjon for helse, miljø og sikkerhet, og skal velges eller ansettes i et lønnet verv som ikke overlapper rollen til tillitsvalgte, studentdemokratier eller studentombudet. Verneombudet skal være representert når Arbeidstilsynet fører tilsyn ved utdanningsinstitusjonen.

NOKUT skal også føre tilsyn med utdanningsinstitusjonenes arbeid med kvalitet. Dette tilsynsarbeidet skal inkludere utdanningsinstitusjonens arbeid med læringsmiljø.

Studentene må få god informasjon om deres rettigheter og plikter når det gjelder læringsmiljøet.

Læringsmiljøutvalg

Læringsmiljøutvalgenes (LMU) myndighet og mandat skal ha et spesifisert minstekrav. LMU skal kunne innstille direkte til styret i saker som angår deres ansvarsområde, og jevnlig rapportere til styret om status for læringsmiljøet og pågående saker og prosesser. LMU skal også delta i arbeidet med, og anbefale til styret, handlingsplaner for utdanningsinstitusjonens læringsmiljø.

LMU skal videre delta aktivt i spørsmål som angår studentenes læringsmiljø, sikkerhet og velferd. LMU skal også holdes orientert om klager eller avvik som utdanningsinstitusjonen mottar fra studentene, og følge opp Arbeidstilsynets tilsynsrapporter. For å sikre at LMU kan forvalte dette ansvaret må institusjonene sørge for at LMU kobles på arbeidet nedover i utdanningsinstitusjonen.

LMU må gjøres kjent med sitt ansvar på utdanningsinstitusjonen, og ha kompetansen til å utøve dette ansvaret. Derfor må representantene få faglig veiledning i hvordan LMU jobber for å fremme et godt læringsmiljø ved utdanningsinstitusjonen.